

HOEFBLAD

51^e jaargang nr.3 zomer 2014

Foto H. Oerlemans

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

OPEN TUINEN DONGEN

Op zaterdag 8 en zondag 9 juni 2014 van 11-17
zijn weer een aantal tuinen in Dongen, 's Gravenmoer en
Dongen-Vaart open voor publiek

Deelnemers in 2014

1. Ank en Frans van Schaik, Distelweide 1, Dongen
2. Frank en Silvia Emmen, Gruttohof 9, Dongen
3. Ine en Jan Brok, Lepeelaarshof 6, Dongen
4. Els Scheerders, Vaartweg 116, Dongen-Vaart
5. Maria en Gerard Spapens, Gemeentenweg 55, Dongen-Vaart
6. Jan Kimenai, Mr Janssenweg 30, Dongen-Vaart
7. Gerard-Jan en Kitty vd Dries, Julianalaan 6, 's Gravenmoer
8. Tineke's Tuin, Provinciale weg 211 Oosteind (ALLEEN ZATERDAG)
9. Joop Braam, Groenstraat 9, Dongen
10. Natuurvereniging Ken en Geniet, tuin Kandoel, Doelstraat, Dongen
11. Karin en Pieter den Boer, Achterhuizen 10, Dongen
12. Jan en Jennemie de Beer, Hoge Ham 26, Dongen
13. Wies Ruis, Belgiëlaan 5, Dongen (ALLEEN ZATERDAG)
14. Paul en Rieky Calis, Tramstraat 109, Dongen
15. Rose-Marie Vermeulen, St Josefstraat 23, Dongen
16. Jan en Tonnie van Riel, Berkenstraat 17, Dongen

Voor uitgebreide informatie over de tuinen: zie internet
<http://sites.google.com/site/tuinendongen> Of telefonisch bij
Frans van Schaik 0162-313344 of Gerard Spapens 0162-323516

BUSTOCHT DE MEINWEG 16 AUGUSTUS

Zaterdag 16-8 vindt wederom de traditionele bustocht plaats deze keer staat Noord Limburg op het programma:

- De bus vertrekt om 8.00 uur bij de Salamander
- 9.30 uur zijn we bij Café Restaurant Rijstal Venhof dan is er koffie met vlaai.
- 10.00 uur gaan we een wandeling van ongeveer 5,5 km. maken in het gebied, de Rolvennenroute.
- 12.30 uur koffietafel, soep, enkele broodjes e.d.
- 14.00 uur maken we een tweede wandeling, Melickerven-route, deze is ongeveer 4,5 km.
Er is een alternatieve route van 2,5 km. een verhard rolstoelpad, voor hen die korter willen lopen. uiteraard mag u ook op het terras blijven genieten
- om ongeveer 16.00 uur zijn we dan terug bij het restaurant (u kunt dan op eigen gelegenheid nog wat drinken)
- om ongeveer 16.30 uur vertrekt de bus naar Dongen, waar we rond 18.00 uur aan komen.

De Meinweg is een uniek terrassenlandschap, met steile overgangen tussen de terrassen. Geologisch gezien is dit voor Nederland uiterst bijzonder. De terrassen zijn in de loop van tienduizenden jaren ontstaan door inschuringen van De Maas en verschuivingen in de aardkorst langs de drie breuklijnen die door het gebied lopen. Één van deze breuklijnen is de bekende Peelrandbreuk. Dwars op de terrassen voeren twee beken (de Roode Beek

en de Boschbeek) het water af van het bovenste plateau naar de Roer.

Het Nationaal Park ligt ten oosten van Roermond, wordt aan drie kanten omsloten door Duitsland en is onderdeel van het Duits-Nederlandse grenspark Maas-Swalm-Nette, ongeveer 10.000 hectare groot. Het Nationaal Park De Meinweg heeft een oppervlakte van circa 1.800 ha. Deze wandeling laat zien wat er in het verleden met het Meinweggebied is gebeurd. Eeuwenlang was het gebied gemeenschappelijk bezit van 14 dorpen. De bewoners gebruikten het gebied om er vee te hoedden, bomen te kappen, strooisel te verzamelen voor in de stallen en heide te maaien, te plaggen en af te branden. Daardoor zijn de huidige heidevelden ontstaan. Tijdens de

wandeling komt u langs de Rolvennen. Deze plassen zijn voor het veen uitgegraven. Het is een ideale plek om even rustig van de omgeving te genieten. Toen begin 20e eeuw de kunstmest zijn intrede deed betekende dat een drastische verandering in het landbouwsysteem. Er was geen grote oppervlakte grond meer nodig om het benodigde voedsel te produceren. Het vee verdween uit de heidevelden en bovendien was ook brandhout niet meer nodig door de intrede van fossiele brandstoffen.

Wanneer heidevelden niet meer worden beheerd veranderen ze snel tot jong opgroeiend bos. De open terreinen zijn ideale kiemplaatsen voor grove dennen en berken. Binnen 10 jaar zou het open karakter grotendeels zijn verdwenen. Staatsbosbeheer voert een doorlopend beheer om dit te voorkomen. Gelijk aan de boeren van vroeger wordt ook nu jaarlijks veel opgroeiend hout gekapt. Daarnaast worden grote delen van de heide begraasd door vee. In het Nationaal Park De Meinweg zijn meer dan honderd wateren te onderscheiden, variërend

van poelen, tijdelijke plassen, diverse typen vennen en beken. De vennen zijn min of meer natuurlijke wateren, soms wel ontstaan door het afgraven van turf. Op de lange termijn groeien deze wateren weer dicht door nieuwe veenvorming. Afgestorven plantendelen vallen in het water en worden geconserveerd door de afwezigheid van zuurstof. Langzaam wordt zo het veenpakket gevormd. In het verleden zijn delen van sommige venoevers opgeschoond door de plantengroei en veen af te schrapen. De veenontwikkeling is echter een zeer langdurig proces waardoor naar verwachting nieuwe ingrepen de komende decenia niet ondernomen worden. De spontane ontwikkeling van drijvende venen met bijzondere plantengroei is zeer waardevol. Aandacht gaat wel uit naar de waterhuishouding en het zo goed mogelijk vasthouden van water binnen het natuurgebied.

We hopen er weer een mooie dag van te gaan maken, wat u beslist niet mag vergeten is eventueel regenkleding, goed schoeisel of laarzen en goede zin.

Voor deze bustocht moet u zich opgeven via de opgaven-adressen, betalen echter doen we op dezelfde manier als vorig jaar, via de bank. Uw opgave dient **voor dinsdag 5 augustus** binnen te zijn. Ook uw betaling dient u te voldoen voor deze datum op rekeningnummer IBAN:NL44 RABO 0111984114 van de Rabobank Dongen, vermeld daarbij het **aantal personen, bus, uw naam en straatnaam**. Straatnaam is i.v.m. het aantal dezelfde namen. Mocht het voor u bezwaarlijk zijn, dit via de bank te regelen, dan kunt u ook contant betalen bij de opgavenadressen.

De kosten bedragen slechts € 30,-- per persoon, niet-leden € 35,--, dit is inclusief koffie of thee met vlaai bij aankomst, de koffietafel met een kop soep met daarbij onbeperkt koffie of thee en de busreis.

Wat u gebruikt na afloop van de tweede wandeling, is voor eigen rekening.

HUIS TER HEIDE 2-3-2014

Het is alweer een tijdje geleden, dat we een wandeling maakten door Huis ter Heide, onder leiding van Fia Grootzwagers en Beppie Verhage. Deze dames namen ons mee door dit

mooie gebied en lieten ons diverse leuke dingen zien. Zo stonden we stil bij de hazelaar die prachtig stond te bloeien. De hazelaar is net als de Forsythia een "naaktbloeier": de plant bloeit als deze nog geen bladeren heeft en is voor de bestuiving afhankelijk van de wind. Aan de hazelaar zitten de mannelijke en de vrouwelijke bloeiwijzen apart. De mannelijke bloemen zitten in katjes en zijn al in de zomer aanwezig in de oksels van de bladeren. Ze gaan pas bloeien in januari. De vrouwelijke bloemen zitten met drie tot vier stuks in een klein knopje bij elkaar. Tijdens de bloei zijn alleen de rode stijlen met de stempels te zien. Zij vertelden ook dat er altijd meerdere planten aanwezig moeten zijn, wil er bestuiving plaats vinden, de mannelijke en vrouwelijke bloeiwijzen staan niet tegelijk open, dus moet het stuifmeel met de wind een andere hazelaar zien te bereiken.

Iets verderop stonden we stil bij een aantal dennenappels, waarbij ze de vraag stelden wat hier aan de hand was. En ja hoor het antwoord kwam, een eekhoorn had deze aangevreten, je kunt dit zien want alle schubben zijn dan afgeknagd.

Je ziet in de buurt van zijn nesten, dan vaak vele van dergelijke kaalgevretene kegels liggen. We hadden geluk, tijdens de uitleg kregen we zowaar een eekhoorn in het vizier, snel verplaatste hij zich door de toppen van de bomen, springend van de ene naar de andere boom, waarbij hij zijn pluimstaart ge-

bruikt als roer. Met zijn lange, gekromde klauwen kan hij makkelijk in bomen klimmen en van tak naar tak springen. Tijdens een sprong spreidt hij zijn ledematen, waarbij de losse huid op de flanken het dier helpt in de lucht te blijven.

We wandelden richting Huis ter Heide, dit gebouw is thans weer in gebruik als kantoor van Natuurmonumenten. De weil-
tjes achter het kantoor zijn in trek bij de konijnen en ook vele vogels vinden hier hun voedsel. Iets verderop staken we de weg over, om het noordelijk gedeelte te verkennen. Langs het pad troffen we diverse sporen aan van de das, zo zagen we krabsporen onder aan de bomen. Maar ook de zogenaamde dassenputjes, soms kun je hier de uitwerpselen van de das aantreffen, deze hebben een zeer sterke geur, de putjes af-
speurend vonden we een gevuld gat. Dassen eten voornamelijk regenwormen, insectenlarven en plantaardig voedsel als vruchten, hazelnoten, knollen, bosbessen, frambozen, kersen, pruimen, granen, klaver en gras. Tot hun dieet behoren naast wormen en plantaardig voedsel ook insecten (zoals kevers en hun larven, rupsen en de larven van langpootmuggen), slak-

ken, amfibieën (kikkers) en kleine zoogdieren (konijnen, muizen, woelmuizen, mollen), op de grond broedende vogels en hun eieren, aas en zelfs egels, wespen en bijennesten. De dieren zijn meer carnivoor in de lente en meer herbivoor in de

herfst. Langs het pad zagen we diverse mierenhopen, de mieren vertoonden al activiteit. De rode bosmier bouwt een nest van aarde, gemengd met hout en dennennaalden. Dit koepel-nest kan meer dan een meter hoog worden. In de nacht zijn alle bosmieren in het nest en worden de uitgangen afgesloten met houten stokjes. Ook bij regen worden de uitgangen hermetisch gedicht. Mieren zijn constant in de weer, dit om een vaste temperatuur in het nest te behouden, zo wordt er materiaal aan en afgevoerd. Overigens zit er onder de grond ook nog een groot gedeelte van het nest.

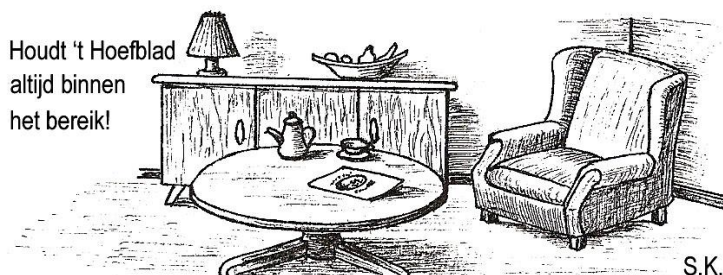
Na een korte pauze kwamen we bij het voormalige Kraanven aan, het voormalige bungalowpark en camping van de Efteling. Thans is dit ook een bezit van Natuurmonumenten, dit door grondruil met het attractiepark. Met name dit gebied krijgt in de onmiddellijke toekomst een belangrijke rol, als verbinding tussen Huis te Heide en de Loonse en Drunense Duinen. Als alles meezit wordt nog dit jaar de zogenaamde ecologische brug gebouwd, een natuurbrug die beide gebieden verbindt, op dit moment vinden er vele werkzaamheden plaats om dit voor 2015 klaar te krijgen. De brug is bestemd voor dieren, vogels en insecten, de mens is er niet welkom, daarvoor liggen er al enkele oversteken.

Op het terrein van het Kraanven treffen we nog enkele exoten aan, beplanting aangebracht door de toenmalige bezitter. Het gebied is heuvelachtig, dit is in het verre verleden ontstaan, toen het nog zogenaamde woeste grond was en er bijna geen

bomen stonden, maar alleen hei en stuifzand. Een mooi nieuw gebiedje, waar vele vogels waar te nemen zijn. Via de oude beukenlaan wandelen we terug naar ons startpunt aan de Tussenbaan. Natuurlijk hebben onze gidsen nog veel meer verteld, dan ik nu geschreven heb en hebben we allerlei andere dingen gezien, maar daarvoor moet u ook weer eens mee gaan, samen genieten en uw kennis vergroten. Na de wandeling hebben we uiteraard nog even nagepraat bij het Maoske, Fia en Beppie bedankt voor de geweldige tocht en graag tot een volgende keer.

Christ Grootzwagers.

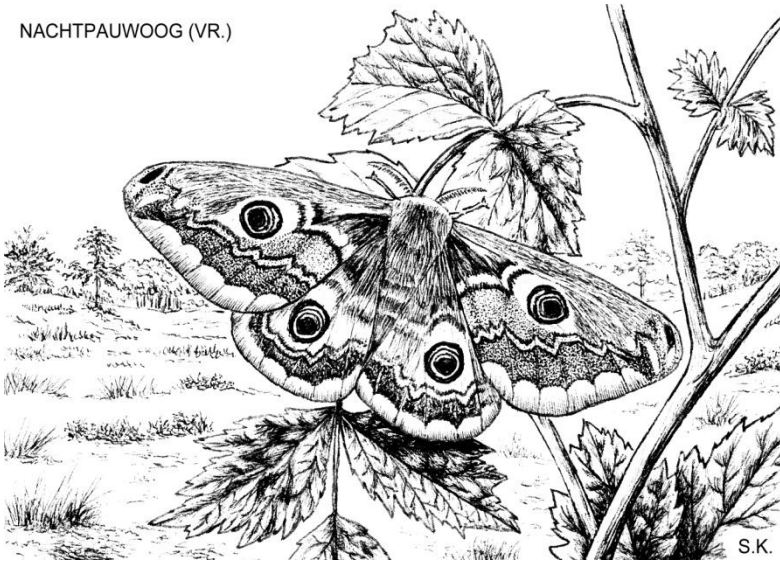
NACHTPAUWOOG (*Saturnia pavonia*)

Tijdens een familie-uitstapje op 21 april maakten we een korte wandeling door de Groote Peel, toen mijn vader een grote vlinder ontdekte aan de andere kant van een smalle sloot langs het pad. Het bleek een nachtpauwoog te zijn, een vrouwtje. Een foto van deze vlinder prijkt op de voorkant van ons Hoefblad.

De nachtpauwoog komt in Nederland niet zo heel veel voor. Je ziet hem vooral op de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug, in heidegebieden in het noordoosten van het land en in de drie zuidelijke provincies. In Zeeland is de soort o.a. op kruidenrijke plaatsen met struiken te vinden. In onze omgeving kun je hem in de Loonse en Drunense Duinen en op de Regte Heide aantreffen. In laatstgenoemde gebied heb ik vorig jaar de rups van de nachtpauwoog gefotografeerd; zie verderop in dit verhaal. Ook in het gebied waar dit jaar onze bustocht naar toe gaat, de Meinweg, komt deze vlinder voor. Helaas vliegt de vlinder

in augustus niet meer; de vliegtijd is namelijk van begin april tot half juni. De rupsen, die ook heel fraai zijn, zouden we wel kunnen vinden.

NACHTPAUWOOG (VR.)

De nachtpauwoog dankt zijn naam, net als de dagvlinder dagpauwoog, aan de oogvlekken op zowel de voor- als de achtervleugels. Het vrouwtje heeft een spanwijdte van ongeveer 8 tot 8½ cm. Het mannetje is kleiner, maar is wel wat contrastrijker getekend en zijn achtervleugels hebben een geelbruine grondkleur. Bovendien heeft het mannetje geveerde antennes. Beide geslachten hebben net onder de punten van de voorvleugels een klein rood vlekje, een kenmerk dat bij de zuid Europese grote nachtpauwoog ontbreekt. De vlinders zijn niet in staat om te eten (nectar op te zuigen) en leven daarom slechts enkele dagen.

Hoewel de nachtpauwoog, zoals zijn naam al zegt, tot de nachtvlinders hoort, vliegt het mannetje overdag bij zonnig weer in snelle vlucht laag boven de begroeiing, op zoek naar een vrouwtje. Het vrouwtje is zo groot en zwaar dat ze nauwelijks kan vliegen; zij hangt roerloos in de vegetatie. En als ze al vliegt, doet ze dat 's nachts. Ze heeft een geurklier die uit het achterlijf uitstulpt, waarmee ze lokstoffen (feromonen) uitscheidt om de mannetjes te lokken. De mannetjes ruiken de lokstof met de reukzintuigcellen op de sterk geveerde antennes. Op één antenne zitten wel 35.000 van die zintuigcellen! Zodoende kan een mannetje het vrouwtje al van kilometers

afstand ruiken. Een onbevruucht vrouwtje kan dus ook vele mannetjes uit de omgeving aantrekken. Na de paring legt het vrouwtje haar eitjes in groepjes van 20 tot 80 stuks rondom takjes in de vegetatie. Deze eitjes variëren van kleur van beige tot donkerbruin en lijken daardoor sprekend op uitgebloeide bloemtrosjes van de struikheide. Behalve struik- en dopheide kunnen ook braam, bosbes, meidoorn, berk en andere loofbomen en struiken gebruikt worden om eitjes op af te zetten. Dit zijn tevens de voedselplanten van de rupsen.

De rupsen die uit de eitjes komen leven van mei tot en met augustus. De jonge rupsen zijn eerst zwart van kleur, maar na elke vervelling krijgen ze een andere kleur en tekening. (Rupsen moeten een aantal keren vervellen, omdat hun huid niet meegroeit.) De rupsen leven eerst nog samen en zijn overdag vaak goed zichtbaar. Na de derde vervelling gaan ze elk hun eigen weg. Uiteindelijk worden ze tot 6 cm lang, groen van kleur met zwarte banden, soms tot een aantal zwarte stippen gereduceerd. Hierin staan gele, roze-purperen of witte wratjes met zwarte haren. De kleine kop is groen van kleur. Ondanks hun grootte zijn de rupsen verrassend goed gecamoufleerd. De volwassen rups spint een vrij stevige, urnvormige, rood-bruine cocon laag tussen de begroeiing, waarin hij verpopt en overwintert. De cocon heeft bovenaan een opening met daarin een soort fuik van stugge, naar elkaar toe lopende borstels. Hierdoor zijn eventuele vijanden niet in staat de cocon binnen te dringen, maar kan de vlinder de cocon wel verlaten. De nieuwe generatie vlinders verschijnt dan weer in het volgende voorjaar. Soms echter overwintert de pop meerdere jaren.

Hanny Oerlemans

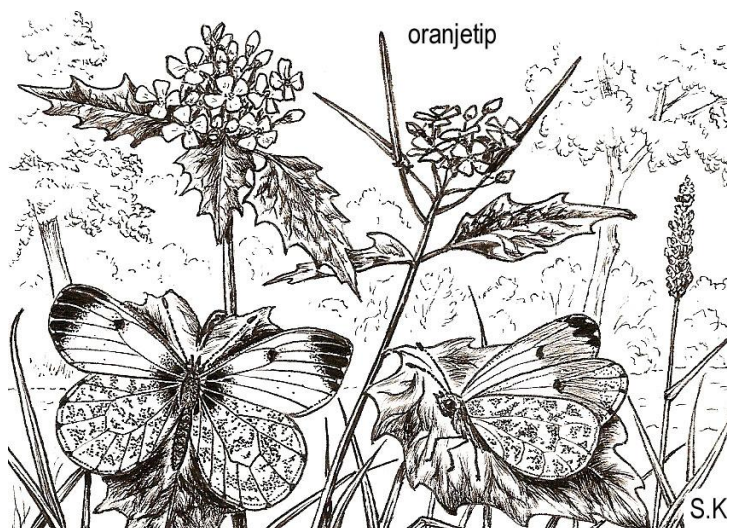
EXCURSIE VLINDERWERKGROEP NAAR DE GEELDERS

Zaterdag 26 april gingen we met de vlinderwerkgroep naar de Geelders bij Boxtel. Niet voor niets is de Geelders een natuurkern van het Groene Woud. Het afwisselende boslandschap met open heideveldjes en kronkelende beekjes nodigt uit tot een flinke wandeling. Via kronkelende paden kun je oog in oog staan met een grazende ree. Dan loopt je weer over brede historische bospaden. Het volgende moment moet je om dro-

ge voeten te houden via een kleine spannende boombrug over een diepe greppel vol met water.

Er zijn 2 wandelroutes uitgezet, een laarzenpad en de Marg-graff-route. Om zeker te zijn van droge voeten kozen we voor de laatste, een goed begaanbare wandelroute over de brede bosdreven. We zijn gestart vanaf café Het Groene Woud te Liempde. De Geelders maakt deel uit van Nationaal Landschap het Groene Woud, de groene long in de stedendriehoek Den Bosch-Eindhoven-Tilburg. Verschillende natuurgebieden zijn met elkaar verbonden tot één groot natuur- en landschapspark. Via een natuurbrug kunnen grote grazers en andere zoogdieren, reptielen en amfibieën de rijksweg A2 oversteken. De Geelders is een gevarieerd, natuurlijk bos met verschillende soorten bomen, jong en oud, dik en dun. Om de natuur een handje te helpen zijn bomen omgezaagd om open plekken te maken, waardoor struiken en kruiden een kans krijgen om zich te vestigen. Dat is ook heel belangrijk voor vlinders, want er ontstaan zo luwe, warme plekken waar vlinders van houden. Ook de bosweitjes en bosranden zijn belangrijk voor het voorkomen van vlinders, vogels en vele andere dieren. Genoeg redenen dus voor de vlinderwerkgroep om eens een excursie hier te maken!

We zouden op zoek gaan naar het Oranjetipje, dat normaliter rond Koninginnedag vloog. Nu we geen Koninginnedag meer vieren op 30 april maar Koningsdag, een aantal dagen vroeger, lijkt het erop dat het Oranjetipje besloten heeft om nóg vroeger

massaal te gaan vliegen. Onzin natuurlijk, het goede en vroege voorjaarsweer heeft de Oranjetip vroeger dan normaal uit zijn pop doen ontluiten. En met Koningsdag was het toch weer kouder en meer bewolkt. Gelukkig zagen we nog 1 mannetje rondfladderen aan het begin van onze wandeling. We liepen langs een groot weiland af, waar de pinksterbloem (de plant waar het vrouwtje van de Oranjetip de eitjes op afzet) al ver uitgebloeid was, ook die was dit voorjaar vroeger dan normaal. En de paardenbloemen pronkten al met hun pluizenbollen, dus ook daar viel voor vlinders weinig nectar te halen. Toch dartelden hier een tweetal Dagpauwogen rond en fladderden verschillende Klein Geaderd Witjes op en neer, voedsel zoekend in de buisbloemen van de Hondsdraf, die in grote blauwpaarse pollens in de berm stonden te bloeien, een fleurig tafereel. De Tjiftjaf en de Vink floten er lustig op los, hoog in de lucht zweefden 2 buizerds rond. Een Fazant liet van zich horen met zijn rauwe kreet.

We verwisselden de weide voor het bos. De Geelders is een heel waardevol bosgebied. De grondwaterstand blijft hoog, zodat er diverse bijzondere planten te vinden zijn. Hier en daar vonden we nog een

bloeiende bosanemoon, de slanke sleutelbloem is al lang uitgebloeid. Tussen de 2 blaadjes van het Dalkruid kwamen de bloemknopjes al omhoog. Het is ook een zeer vogelrijk gebied, met o.a. de houtsnip en de havik, verschillende spechtensoorten en uilen. We zagen en hoorden op verschillende plekken de Grote Bonte Specht. De Pimpelmees, de Koolmees en de Tuinfluiter verwelkomden ons met hun gezang in het bos. Een sprankje zonnenschijn was voldoende om enkele Bonte Zand-

oogjes uit hun schuilplaats te lokken en rond te dansen om elkaar te bevechten bij het veilig stellen van hun territorium. Door de brede dreven wandelden we voort. Deze paden zijn zeer geschikt om vlinders te spotten, de zon kan hier goed bij

(als hij schijnt!) en zo worden luwe, warme plekken gecreëerd waar vlinders dol op zijn. Helaas, wij moesten het stellen met het parelende gezang van de Zwartkop, maar ook mooi! En ook de Koekoek liet zich meermaals horen.

Halverwege de wandeling kwamen we door een beukenlaan, prachtige majestueuze bomen zijn dat toch. Op open plekken langs het pad vonden we grote bossen met Look-zonder-look, een witte kruisbloemige waar het Oranjetipje ook wel de eitjes op afzet. Even verder kwamen we op een grote open plek, vroeger een vochtige weide, maar nu was hij aan het dichtgroeien met jonge berkenboompjes. Jammer, het was zo'n karakteristiek plekje. We pauzeerden hier even, het zonnetje trachtte door de bewolking heen te prikken, en... dat lukte! Meteen kwamen er vlindertjes tevoorschijn: het citroengele mannetje van de Citroenvlinder, het Boomblauwtje en het Groot Koolwitje. De vrouwtjes van de eerste 2 soorten kunnen hier hun ei kwijt: in de bosrand staan nogal wat vuilbomen, de waardplant van beide soorten. De rupsjes groeien hiervan als kool, tenminste, als ze niet opgepeuzeld worden door de vogels. Ja, ze vormen eiwitrijk voedsel voor al die jonge vogeltjes

die met opengesperde bekjes zitten te wachten op pa of ma. Gelukkig dat een vlinder zoveel eitjes legt, een Groot Koolwitje legt er wel 1000!

We gingen weer verder, maar stonden na enkele tientallen meters stokstijf stil! Waarom? Een Hazelworm schoof schielijk over het pad! Prachtig om te zien, voor verschillende mensen van de groep de eerste in hun leven! De Hazelworm is een pootloze hagedis. Hij wordt vaak ten onrechte voor een slang aangezien. Hij heeft een voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. De Hazelworm is vaak lastig te vinden, omdat hij weinig op open plekken zont. In mei is de kans het grootst, dat je hem al zonnend aan kunt treffen. De rest van het jaar verschuilt hij zich vaak in bladlagen, onder heidestruiken of ondergronds. We hebben dus geluk gehad, dat het zonnetje hem uit zijn schuilplaats heeft gelokt!

We verlieten het weiland en wandelden verder door het afwisselende bos, waarbij verschillende vogels, zoals de Bonte Vliegenvanger en de Fitis hun liedje ten beste gaven. Uiteindelijk zagen we een oud hek met de letter M van Marggraff erop. Marggraff was een bosbouwer, die verschillende stukken woeste grond heeft laten ontginnen, zo ook dit deel van de Geelders. Het draagt de naam Marggraff Bossen en is 85ha groot. Tot 2003 was het bos strikt verboden terrein voor wandelaars. Daardoor was het onbedoeld een waardevol rustgebied voor tal van dieren. Maar heden ten dage is het hek open.

Via een lange laan met prachtige beuken wandelden we door het bos.

Fitis, Roodborst, Winterkoning en Boomklever begeleidden ons met hun gezang naar de andere kant van het bos, daar stond wederom zo'n hek met een M. en daar belandden we weer in de bewoonde wereld. Nog een drankje bij café het Groene Woud, zo'n ouderwets boerencafé waar de koffie nog vers gezet wordt, en dan gingen we weer huiswaarts.

Fia Grootzwagers

ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE 30 MAART

Met een leuke groep verzamelden we ons bij Jansen en Jansen, om op stap te gaan naar de ecologische verbindingszone, oftewel de EVZ. Het weer was ons gunstig gestemd, de zon scheen op ons bolleke, als snel kwamen we bij het klooster, waar Beppie het één en ander over wist te vertellen. De Zusters Franciscanessen zijn van oorsprong Penitenten-Recollectinen die een volgens de regels van Sint Franciscus van Assisi ingetogen en teruggetrokken leven leiden. Sinds 1801 verblijven de zusters in Dongen waar ze aanvankelijk een pensioonaat leidde en dat uitgroeide tot een onderwijscongre-

gatie. Het complex van gebouwen wordt in de volksmond 'het Pensionaat' genoemd.

Tijdens de Franse Revolutie (1789-1799) werden de Zuidelijke Nederlanden (nu België) ingelijfd bij Frankrijk waardoor de Franse wetten van kracht werden. Eén van die wetten hief de kloosters op en de kloosterlingen moesten hun kloosters verlaten, zo ook de Zusters Penitenten-Recollectinen van Leuven. Een aantal zusters vond onderdak in Waalwijk waar zij een klein pensionaat voor 'jongejuffrouwen' begonnen. Toen dit huis te klein was geworden en zij op zoek moesten naar een groter onderkomen gingen ze op weg naar Breda om te onderhandelen over een groter huis. Bij Dongen werden ze overvallen door een noodweer. De Dongense bevolking bleek weinig gastvrij, maar pastoor Van Gils bood hen een schuilplaats aan in de pastorie. Daar hoorde hij van hun plannen en omdat hij vond dat Dongen de zusters nodig had bood hij hen het 'Bollekensslotje' aan, een groot herenhuis aan de Hoge Ham dat precies voldeed aan de wensen van de zusters. En zo vestigden de zusters zich op 26 maart 1801 in Dongen en startten een klein pensionaat, ook wel de 'Fransche kost-school' genoemd, in het Bolkenlotje.

Genoeg geschiedenis, bij de EVZ was ook nog genoeg te zien, het gaat goed met de verspreiding van planten en dieren. Zo staat haast overal de pinksterbloem te bloeien, het zaad verspreid zich via het water. Kikkers bevolken de poelen en watervogels broeden langs de kant. In de toekomst zal het alleen nog maar mooier worden. Op dit moment is de zone alweer verder uitgebreid en kun je al naar 's-Gravenmoer wandelen of fietsen. De ijsvogelwerkgroep "De Rode Brug" heeft voorbereidingen getroffen met de aanleg van een ijsvogelwand. Al bij al was het weer een prachtige wandeling, zo dichtbij is er toch ook van alles te beleven, Mdegids Beppie bedankt voor jouw bijdrage en natuurlijk ook René Louwet bedankt, dat we ook over jouw paradijsje mochten wandelen.

Natuurlijk hebben we de wandeling zoals gebruikelijk afgesloten met een bakje koffie op het gezellige terras van Jansen en Jansen, graag tot een volgende keer, want dan gaat u toch ook weer mee?

Christ Grootzwagers

PROGRAMMA

De parkeerplaats van sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2 is het vertrekpunt voor alle tochten, u dient zelf naar deze plaats te komen.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Zaterdag 7 juni en zondag 8 juni: Open tuinen dagen, diverse tuinen zijn weer opengesteld, zo ook onze natuurtuin Kandoel, aan de Doelstraat 20A. Er zullen diverse activiteiten plaats vinden, ook zal het nieuw gebouwde insectenhotel dan te bezichtigen zijn. Na de Kandoeltuinen kunt u zelfstandig op pad naar de andere opengestelde tuinen, daarvoor ligt een route klaar bij de tuin. De tuinen zijn open van 11.00 uur tot 17.00 uur.

Zaterdag 21 juni: Dagfietstocht, de zogenoemde Piet in 't Groen fietstocht, alweer een verrassingstocht, deze keer wordt er tussen de middag aangelegd, voor een pauze. De fietsgidsen zullen u weer rondleiden door ons mooie Brabantse land. Vertrektijd is 9.00 uur. Opgeven voor dinsdag 17 juni 20.00 uur.

Zondag 6 juli: Autotocht van een halve dag naar de Moerputten bij Den Bosch. Dit gebied wordt helemaal ingericht voor het huisvesten van het pimperlblauwtje, dat er nu ook al voor komt. Jeroen Nusslein zal u volledig op de hoogte brengen van dit project dat thans in uitvoering is. Naast het pimperlblauwtje komen er nog veel meer vlinders voor. Vertrektijd is 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 1 juli 20.00 uur.

Zaterdag 19 juli: Autotocht van een hele dag naar Zuid Limburg, waar we een nieuwe wandeling gaan maken over de St. Pietersberg, een uitstekend vlindergebied. We starten bij het voormalige fort Sint Pieter en wandelen naar de Kiekoet, een vogelkijkhut, waarbij je kans maakt op het zien van de oehoe. Onderweg krijgen we uitzicht op het Jekerdal, de ENCI groeve, de Maas enz. We leggen aan bij Slavante, waar u iets van de kaart kunt gebruiken. We vertrekken om 8.00 uur, daar het een dagtocht betreft, moet u rekening houden met een late thuiskomst, zeker 19.00 uur of later.

Voor meer info kunt u terecht bij onderstaande personen.

I.V.M. VAKANTIETIJD GEWIJZIGDE OPGAVE-ADRESSEN

Opgeven voor dinsdag 15 juli 20.00 uur bij: Fia Grootzwagers, tel. 0162-315404, mailadres: vlinder@kenengeniet.nl of bij Christ Grootzwagers, tel. 0162-312116, mailadres: voorzitter@kenengeniet.nl.

Zondag 3 augustus: Autotocht van een halve dag naar de Aschputten bij Meer-Meerelse Dreef, een gebied tegen de Mark. Kenmerkend is dat het gebied bestaat uit vrij droge tot vochtige graslanden met kleine landschapselementen. Ook enkele kleinere stukken bos. Jos van Dongen is hier onze gids, laarzen of geschikt schoeisel is aanbevolen. Vertrektijd is 8.00 uur en opgeven voor dinsdag 29 juli 20.00 uur.

Zaterdag 16 augustus: Bustocht naar de Meinweg, zie voor nadere informatie het artikel op pagina 4.

Voor deze bustocht moet u zich opgeven via de opgaven-adressen, betalen echter doen we op dezelfde manier als vorig jaar, via de bank. Uw opgave dient **voor dinsdag 5 augustus** binnen te zijn. Ook uw betaling dient u te voldoen voor deze datum op rekeningnummer IBAN:NL44 RABO 0111984114 van de Rabobank Dongen, vermeld daarbij het **aantal personen, bus, uw naam en straatnaam**. Straatnaam is i.v.m. het aantal dezelfde namen. Mocht het voor u bezwaarlijk zijn, dit via de bank te regelen, dan kunt u ook contant betalen bij de opgavenadressen. De kosten bedragen slechts € 30,-- per persoon, niet-leden

€ 35,--, dit is inclusief koffie of thee met vlaai bij aankomst, de koffietafel met een kop soep met daarbij onbeperkt koffie of thee en de busreis. Wat u gebruikt na afloop van de tweede wandeling, is voor eigen rekening.

Zondag 31 augustus: Fietstocht van een hele dag vanuit Dongen, waarbij de fietsgidsen afhankelijk van de windrichting een fraaie fietstocht maken door ons mooie Brabant. Bij deze tocht dient u zelf zorg te dragen voor wat te eten en drinken voor onderweg.

Vertrektijd is 9.00 uur, opgeven voor dinsdag 26 augustus 20.00 uur.

Woensdag 10 september: Start van het winterseizoen, met als eerste onderwerp uilen, echter dan wel de nachtvlinders. Dhr. Kars Veling van de Vlinderstichting komt naar Dongen om een lezing te verzorgen in de filmzaal van de Cammeleur, na de pauze gaan we naar buiten, in het Vredeoordpark gaan we op zoek naar nachtvlinders. Er zal een opstelling geplaatst worden met fel licht en een laken, waarop de nachtvlinders afkomen, ook zal er hier en daar lokstof op de bomen gesmeerd worden, natuurlijk hopen we op bijzondere waarnemingen. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 14 september: Autotocht van een halve dag, naar de Loonse en Drunense Duinen, onder leiding van Peter Verschure en Toon Thielen. Zij leiden ons rond door dit bijzondere gebied, waar in enkele jaren tijd enorm veel verandert is, wat u tijdens de wandeling kunt ervaren. Vertrektijd is 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 9 september 20.00 uur.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstraat 50,
tel. 0162-313858

En bij:

Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, tel. 0162-322316

Of (mobiel) 06-10120230

Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten wij van harte welkom:

Dhr. Willem Kop jansen te 's-Gravenmoer,

Mevr. Inge Govers-Tomala en Dhr. Johan Govers, beiden te Dongen.

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 14, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,25 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 12, - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,25 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 12, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

Contactpersonen werkgroepen:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen

Stevenshof 13, 's Gravenmoer

Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers

Roeloff van Dalemstraat 50,
Dongen

Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkastencoördinator

vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse

Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen

Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers

Triangelaan 17, Dongen

Tel. 0162-315404

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure
Groenstraat 11a, Dongen
Tel. 0162-313297
Anton Staps
Dongenseweg 7, Kaatsheuvel
Tel. 0416-273332

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 augustus a.s. bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **GRAAG ALS BIJLAGE VERZENDEN, WORD BESTAND, lettertype arial 11.**

Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

De eerste excursie in het jaar is altijd een gok wat het weer betreft. Hadden we vorig jaar tijdens de eerste excursiedag een gevoelstemperatuur van - 15° C en een stevige noordoostenwind met windkracht 6, deze week vooraf gaande aan de tocht hadden we al temperaturen van 21° C. Toch zou het weer volgens de weersberichten omslaan naar kouder en af en toe een bui.

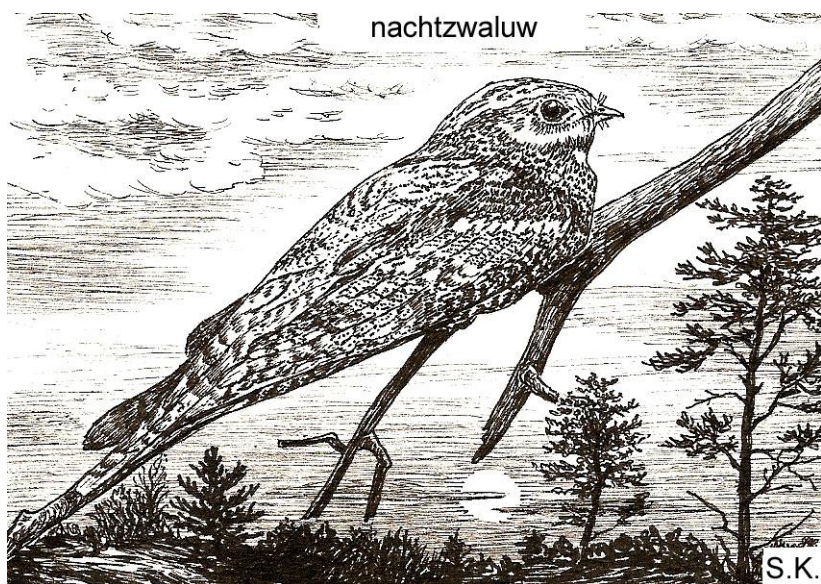
Toen we op deze zaterdagmorgen vertrokken scheen de ochtendzon en zag het er redelijk uit. Met elf leden van de vogelwerkgroep gingen we op pad naar de Strijbeekse Vennen.

De Strijbeekse Vennen is een natuurgebied dat zich bevindt ten noorden van Strijbeek.

Het meet 239 ha en is eigendom van Staatsbosbeheer. Dit voormalig heidegebied werd vanaf 1932 ontgonnen en deels beplant met naaldbout en deels omgevormd tot landbouwgebied. Wel bleven een aantal vennen en de omringende heide-

restanten uitgespaard. Het betreft Rondven, Langven, Zwarte Goor en Goudbergven (ook: Patersmeer genaamd). Vanaf 1990 begon men de verdroging tegen te gaan, heeft men de vennen uitgebaggerd, heidegebiedjes afgeplagd en recreatie-
weitjes opgeheven en eveneens afgeplagd.

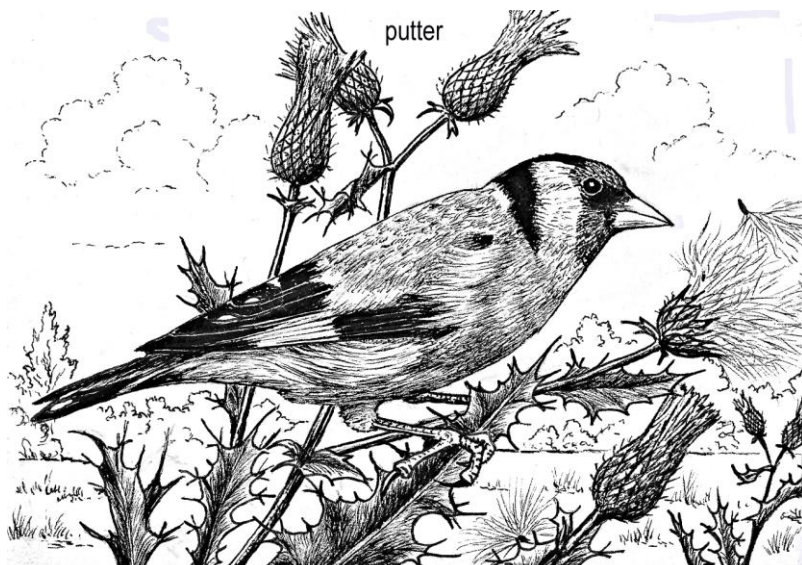
Vooraf het Goudbergven is interessant, daar het omgeven wordt door een paraboolduin. In het ven ligt een veeneiland, waar zachte berk en gagel groeit, maar ook zeldzame planten als veenpluis, kleine veenbes, ronde zonnedaauw, kleine zonnedaauw, dopheide, lavendelhei, klokjesgentiaan en beenbreek. Tot de heidevegetatie behoort: moeraswolfsklauw, tandjesgras, pilzegge en trekrus.

De zoogdieren die kenmerkend zijn voor het beekdal zijn de ree, haas, vos en eekhoorn. Maar ook zie je veel soorten roofvogels, zoals buizerd, havik, torenvalk, bos- en ransuil. Ook vinden we er de gekraagde roodstaart en bonte vliegenvanger. De bewoners van de open plekken zijn de nachtzwaluw, boompieper en houtsnip. In de aanwezige vennen en laagtes komen amfibieën als poel- en bastaardkikker, gewone pad, vinpoot- en Alpenwatersalamander voor. Op de zandpaden laat de levendbarende hagedis zich regelmatig bewonderen. Het beekdal is ook zeer rijk aan insecten. Dagvlinders zoals groentje, bont dikkopje hebben hier samen met libellen zoals

venwitsnuitlibel en koraaljuffer hun leefgebied. Tijdens het wandelen kun je heidesabelsprinkhanen, maar ook bosmieren met hun metershoge nesten tegenkomen. Aldus de beschrijving op de website van Staatsbosbeheer.

Op het eerste het beste ven zagen we al een paartje nijlganzen en rende een haas voorbij, hoorden we de grote bonte specht al roffelen om zijn territorium aan te geven en had ook de groene specht zich al aangekondigd. Terwijl we verder liepen zagen we onderweg al diverse koolmeesjes, pimpelmeesjes en roodborstjes en deden de tiftjafs hun best om te laten horen dat ze er weer waren. Op het eerste grote ven waar we langs liepen, het "Langven", was het vrij rustig met een paar grauwe ganzen, een paartje grote Canadese ganzen en wat wilde eenden. Vinken sloegen al aardig hun riedeltje maar

waren het nou meivinken, boekvinken of toch gewoon maartse vinken? Onderweg werd er aardig over gebrainstormd. Op het pad waar we liepen, was aan de ene kant het ven en aan de andere kant weidegebied, afgezet met een draad, daar moet je altijd op kijken, want daar kunnen de roodborsttapuitjes je verleiden, door steeds een beetje verder te gaan zitten om je op die manier van hun toekomstig nestje af te leiden. Zo ook hier, al vlogen er op diezelfde plaats ook nog een aantal putters rond. Voor we weer terug het bosgebied in zouden lopen

keken we nog even uit over een omgeploegde akker met verderop ook nog een vennetje waar wat kuifeendjes en wat grauwe ganzen ronddobberden. Plotseling hoorden we het mooie typische geluid van de boomleeuwerik en zagen we er een aantal in de lucht en op de akker waar ook een aantal holenduiven foerageerden. We waren een uurtje onderweg en het werd toch wel een beetje donker aan de hemel.

Verder lopend hoorden we nog de boomkruiper, vloog een blauwe reiger voorbij evenals een paar kokmeeuwen. Aan de bosrand zagen we ook een paar buizerds. Onderweg in de top van een boom hadden we nog een prachtig beeld van de boomleeuwerik. De eerste druppels begonnen al te vallen, de regenjassen en poncho's kwamen te voorschijn, nog even doorlopen en we waren bij een schuilplaats aan het "Rondven". We besloten hier maar even van een koffiepauze gebruik te maken.

Aan de rand van het ven zagen we ook hier de roodborsttapuit en op het water was het vrij rustig. We hoorden een grote lijster zingen en een tweetal grote bonte spechten waren achter elkaar aan het jagen.

Nadat we van onze koffie genoten hadden trokken ondanks de regen door met onze tocht. We zagen een kievit voorbij vliegen, hoorden op de achtergrond een fazant roepen en de merels vlogen regelmatig voorbij.

Bij een flinke mierenhoop gingen we even kijken of er al leven zat in de hoop van de rode bosmier. Hier was het waar we onze eerste fitis hoorden en hij had gelijk met zijn deuntje; "het is nog wel mooi weer maar dat blijft toch niet zo". Gelukkig voor ons had hij het niet bij het juiste eind want het weer klaarde op en was het weer droog. Je merkt het gelijk aan de vogels want ook die kwamen weer tevoorschijn. Vinken, houtduiven, staartmeesjes, grote bonte spechten, boomklevers, winterkoninkjes, heggemusjes, gaaien, of zijn het hier Vlaamse gaaien, we zagen en hoorden ze allemaal. We stonden even stil bij een "monument" al moesten we wel goed kijken waar het stond. Het "monument" herinnert aan de Duitse legerbasis Kamp Bisam dat er in de tweede wereldoorlog was gevestigd. Kamp Bisam was een radarpost met twee grote radarschotels die geallieerde vliegtuigen kon opsporen en de luchtafweer waarschuwde. Er werkten honderden militairen,

onder wie veel Duitse vrouwen. De bevolking ondervond veel overlast van de dwangmaatregelen, maar er vielen geen slachtoffers.

Door een fors karrenspoor van de gierwagens liepen we naar de bebouwde kom richting "Goudbergven". Onderweg zagen we nog eksters, witte kwikstaarten, huismussen, spreeuwen, kauwen, zwarte kraaien en groenlingen die men vroeger ook wel vlasvinken noemden. Omdat er, meteen toen we het klaphek doorgingen bij het ven, een bank stond besloten we hier even wat te rusten en een bakje koffie te nuttigen op deze mooie plaats met een prachtig uitzicht met op het eiland bloeiende gagel.

Ook hier was het rustig op het water met alleen een paar grauwe ganzen, grote Canadese ganzen, meerkoet en wilde eenden. Verscholen in het gewas hoorde we toch het gehinnik van de dodaars. Onderweg bewonderen we nog wat flora zoals o.a. de rankende helmbloem, Omdat de bloemetjes op een leeuwerik zouden lijken, wordt ze ook wel eens leeuwerikbloem genoemd. Een oude naam voor de plant zou erdroock zijn. Op een oude boomstronk komen we verschillende soorten mossen tegen waarvan we de naam niet weten maar omdat er verschillende opzitten inclusief varen is het een aardig plaatje en wordt het door enkelen op de gevoelige plaat vastgelegd. We lopen verder en ook hier horen we de boom- en veldleeuweriken en zitten er witte kwikstaarten op het veld. Meestal maken we na afloop van de tocht een stop bij een restaurantje om nog wat te drinken maar nu lag deze op de wandelroute, dus hebben we nog wat gedronken bij "Pannekoekenboerderij het Smokkelaartje", waar Kees ons liet zien hoe hij zijn koekje met slagroom verorberde.

Nadat we genoten hadden van de koffie, koude - of warme chocomel al dan niet vergezeld van slagroom, vervolgde we onze tocht. Omdat wederom de lucht donkerder werd hebben we de pas er maar ingezet om toch maar droog bij de auto's te komen. Onderweg nog even het "Zwarte Goor" bewondert, een prachtig ven omgeven door heide en hoog opgroeiend buntgras.

Aangekomen bij de auto's, begon het te regenen en te hagen dus hebben we snel eenieder bedankt voor zijn inzet en kijken we weer uit naar de volgende tocht.

Al met al een leuke tocht waar we toch weer 40 vogelsoorten bewonderd hebben.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

Toen we bij het ochtendschemer van zaterdag 12 april om 06.00 uur uit Dongen vertrokken voor een excursie naar de Strabrechtse Heide was de hemel helder en beloofde het een mooie dag te worden.

Met negen enthousiaste vogelaars gingen we vandaag op pad. Toen we echter uit de bebouwde kom reden hadden we veel last van de laaghangende mist en die duurde tot bij aankomst in het gebied.

De Strabrechtse Heide is een natuurgebied van ca. 1500 ha. in de gemeenten Heeze - Leende, Someren en Geldrop - Mierlo, grotendeels in beheer bij Staatsbosbeheer. In 2010 werd een deel van de Strabrechtse heide getroffen door een natuurbrand die zo'n 200 hectare bos en heide aantastte. De Strabrechtse en Lieropse Heide maakten tot het einde van de 19e eeuw deel uit van een groot heidegebied tussen de dalen van de Kleine Dommel en de Aa. Naar het noorden strekte de hei zich uit tot Nuenen (Molenheide, Collsche Heide, Refelingse Heide), ten zuiden van de weg Heeze-Someren liep de Somerensche Heide door tot aan het Weerterbosch en de Groote Peel.

In het begin van de 20e eeuw is het grootste deel van de heiden ten noorden en ten zuiden van de Strabrechtse heide omgezet in bos of landbouwgrond. Door de aanleg van de A67 werd de Strabrechtse hei gescheiden van het bosgebied tussen Geldrop en Mierlo. De plannen om de A2 ten oosten van Eindhoven te leggen, waardoor de Strabrechtse heide van het dal van de Kleine Dommel gescheiden zou worden, zijn niet doorgedaan. Op de droge plaatsen staat struikhei en jeneverbes, op de natte plaatsen dophei, pijpenstrootjes, gagel en klokjesgentiaan. De vergrassing van de heide wordt tegengegaan door beweiding van Schotse Hooglanders, door een schaapskudde van de stichting het Kempens heideschaap, door maaien en door plaggen. De heide wordt omgeven door bossen.

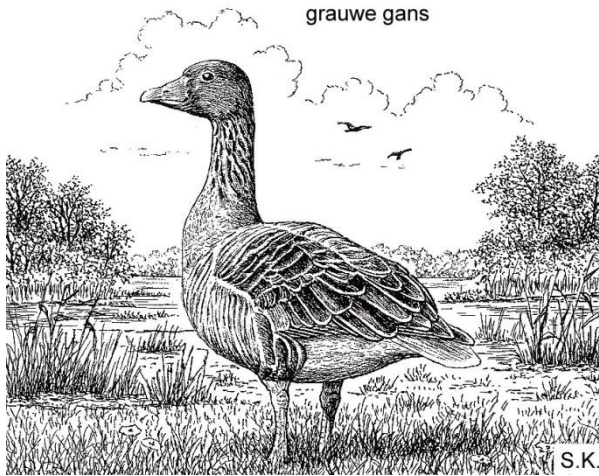
De Strabrechtse Heide telt een groot aantal vennen. De meeste zijn ooit door uitwaaiing ontstaan. Het grootste ven (ca. 85 ha.), het Beuven, is zowel voor vogels als om de plantengroei van veel belang. Het groeide vroeger door de aanvoer van voedselrijk water uit de Peelrijt snel dicht met riet. Om dit tegen te gaan is een verbinding gegraven tussen Peelrijt en Kleine Aa, om dit voedselrijk water af te voeren. De Witte Loop stroomt uit het Beuven door de hei naar de Kleine Dommel. Verder telt de Strabrechtse heide de volgende vennen: Scheidingsven, Waschven, Mosven, Kranenmeer, Beuven, het Rondvenneke, Maasven, Steenbleek, Henneven, Grafven, Witven, 's-Heerenven en Starven. Op de aangrenzende Braakhuizense heide liggen het Rootven, het Meerlomeer, het Kiezelven en het Slootjesven. Op 2 juli 2010 werd een deel van de Strabrechtse heide getroffen door een natuurbrand waarbij ongeveer 200 hectare bos- en heidegebied in vlammen opging. De brand werd bestreden door honderden brandweerlieden, bijgestaan door 100 mensen van defensie. Het blussen van de brand duurde enkele dagen. Door de brand moest de snelweg A67 enige tijd worden afgesloten.

Iets na 07.00 uur kwamen we aan in het gebied en hoopten, dat de laaghangende mist snel door de opkomende zon verdreven zou worden. We startten in de omgeving van het Starven en hoorden al diverse vogelsoorten waaronder fazant, koolmees, pimpelmees, vink en de pas in grote aantallen aangekomen fitissen. Plotseling hoorde we de 5e van Beethoven

en jawel hoor, een mannetje geelgors liet zich van dichtbij goed bewonderen al was het in de dichte mist. Watervogels op het Starven konden we door deze laaghangende mist niet waarnemen.

Een grote bonte specht hakte er al lekker op los terwijl een aantal gaaien luidkeels door de bosrand vlogen.

Een tweetal grauwe ganzen dobberden rustig op een van de kleine vennen. De zon kwam boven de boomtoppen uit en dat bood de gelegenheid om een paar mooie plaatjes te schieten

al was de zon nog niet sterk genoeg om de laaghangende mist te verdrijven.

We waren aangekomen bij de vogelkijkhut aan het Beuven en hoorden hier het geluid van de sprink-

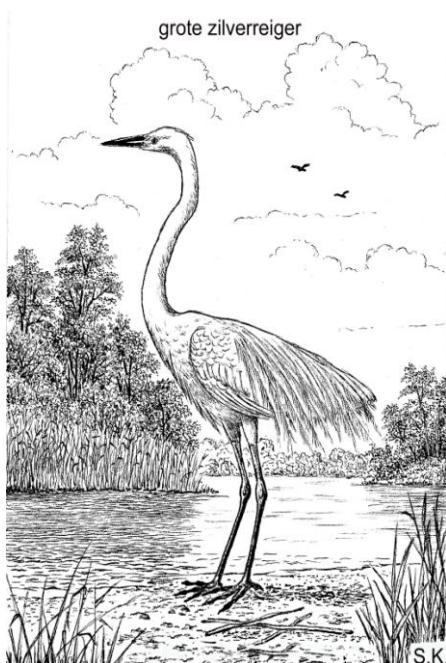
haanzanger wat we vergeleken met het geluid van de snor, wat veel sneller gaat.

Vanuit de vogelkijkhut keken we over het grote Beuven maar zagen alleen, door de laaghangende mist, een meerkoet, wilde eend en een aantal knobbelzwanen. Jammer, het is zo'n mooi uitkijkpunt maar vandaag niet.

Dat de fitis terug was blijkt, want vandaag werden we echt overdondert en was zelfs de tiftjaf rustig. Een kievit vloog op en hoorden we de rietgors en moesten we moeite doen om hem te zien. Dan trok uiteindelijk de mist op en deed de zon zijn werk. Wederom hadden we een prachtig uitzicht op een geelgors die dit keer mooi in het zonlicht zat te zingen en vlogen een drietal groenlingen tevoorschijn.

Dat ook de graspiepers terug waren hoorden en zagen we wanneer ze zwevend als een parachute omlaag kwamen. Verder zagen we nog een groepje holenduiven, deed ook de

tjiftjaf zijn best, vloog er een blauwe reiger over, zagen we het afleidende gedrag van de roodborsttapuit, liet de winterkoning zijn hoogste lied horen en hamerde de grote bonte specht er lustig op los. Het werd tijd voor een stop en aangekomen bij een bankje met uitzicht over de heide deed ons besluiten om hier onze koffie te gebruiken. Nadat we ons boterhammetje op hadden, op een Marsje getrakteerd waren door Fia, trokken we verder en hoorden we een wulp. We zagen en hoorden een boomleeuwerik neerdalen en ook hier verschillende paar-tjes roodborsttapuiten hun territoria verdedigen. We keken nog even uit op de westkant van het Beuven en zagen hier de nestlocaties van de vele aalscholvers, zwommen hier ook nog grote Canadese ganzen en een zestal nijlganzen, vloog er een grote zilvereiger over en zagen we hier ook nog een viertal staartmeesjes opvliegen. Midden op de heide stonden een

aantal vogelaars met telescopen de horizon af te turen en wij waren benieuwd wat ze gezien hadden dus maakten we een praatje. Het bleek een telpost te zijn waar het gehele jaar door vogels geteld worden.

Zie:

<http://strabrechtseheid.nl/tel-post/telpost.htm?trektelen> en dan kijken op 12 april. We werden niet veel wijzer van de heren maar toen ik op hun website keek hadden ze toch een aantal mooie uitzonderlijke

waarnemingen waaronder een koekoek (die wij niet gehoord hadden), een tapuit en de waarneming van een boomvalk welke de vroegste ooit was voor de post (was 13-04-2003).

We laten deze heren maar met rust en liepen verder. Ook wij zagen nu duidelijk de tapuit, een mannetje. Ook hier zagen we een aantal roodborsttapuiten en een witte kwikstaart.

Overvliegend zagen we ook nog een groenpootruiter, scholeksters, buizerd en zwarte kraaien en keken we uit op een prachtig gekleurd exemplaar van een vink. Intussen waren we aangekomen bij het Grafven waar we even een pauze inlasten om wat te drinken en genoten we van het prachtige uitzicht. Hier zagen we slobbeenden, grote Canadese gans, wintertaling, grauwe gans, wilde eend, kuifeenden, dodaars, blauwe reiger, witte kwikstaart, gele kwikstaart, gaaien, boompiepers, merel en pimpelmezen.

De grenspaal "Hoenderboompaal" die we hier zagen staan heeft een betekenis.

Hier kwamen vanouds maar liefst vijf gemeenten bij elkaar: Heeze, Maarheeze, Someren, Lierop, en Mierlo. Door gemeentelijke herindelingen is dit aantal teruggelopen tot twee (Heeze-Leende en Someren). Ter plaatse bevindt zich een kopie van de grenspaal die hier vroeger stond. Naar verluidt werden hier in 1595 een aantal vrouwen vermoord, die beschuldigd waren van hekserij. De toenmalige heren van Asten en die van Mierlo waren namelijk fervente heksenjagers.

Het werd weer tijd om verder te trekken dus gingen we weer op pad. Onderweg op deze pad genoten we nog van een paartje kuifmeesjes, tijtjaffen en fitissen. We liepen over een stukje modderpad waar we diverse vogels zagen drinken van het water waaronder vinken, mezen en houtduiven. We waren weer op de heide en Kees zag een flinke vogel neervallen op de heide en dacht aan een beflijster. De scoop werd goed gericht maar omdat de vogel toch ver weg zat was het moeilijk te onderscheiden omdat we alleen de achterkant zagen en de vogel weer opvloog. Wat ook weer Kees wel zag, is een beestje wat wel kan vliegen maar geen vogel is. Een forse nachtvlinder, een prachtexemplaar van een nachtpauwoog. Fia en ondergetekende waren gelijk in de zevende hemel want zowel Fia als ik had die nog niet voor de lens gehad, dus werd er druk gefotografeerd door eenieder.

We hebben nog een stukje te gaan dus weer op pad en dit keer zag Kees weer iets wat later bleek een stuk hout te zijn.

Voortaan lieten we Kees verder hallucineren. Intussen liepen we door het klaphek, staan we bij de Peelrijt, een waterloop, die ontstaan is bij de ontginning van de Somerse Heide en verder stroomt door het Beuven en verder gaat als Witte Loop en uitkomt in de Kleine Aa. Hier zien we staartmeesjes, boomklevers, winterkoninkjes en vliegen er nog een aantal vlinders zoals klein koolwitje, dagpauwoog, bont zandoogjes, citroenvlinders en kleine vuurvinder. We liepen nog langs een zanderstuiving waar we nog kneuen zagen, onderaan het Starven zagen we nog een grutto, boomleeuweriken en boomklevers. Aan vlinders zagen we nog een boomblauwtje, een groentje en vloog een kleine parelmoervlinder snel voorbij.

We zijn bijna aan het einde van een lange tocht en zijn zo'n zes uur op pad geweest en met een lijst van 48 vogelsoorten en 9 vlindersoorten mogen we niet ontevreden zijn.

In Lierop pakten we na afloop van deze tocht nog een terrasje en genoten uit de wind nog van het zonnetje onder het genot van een kop koffie of chocomel met slagroom om moe maar zeer voldaan weer huiswaarts te keren.

Kees, Harrie, Jan, Fia, Lenie, Ad, Stephan en Peter, bedankt voor jullie inbreng en kennis. We hebben er met zijn allen heerlijk van genoten.

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet

Zondag 11 mei 2014 had de vogelwerkgroep een excursie dicht bij huis georganiseerd waaraan ook leden van Ken en Geniet konden deelnemen. Op deze zondagmorgen zouden

we in natuurgebied Huis ter Heide (op dit moment onze broedvogel monitoring route) de gele route "Plakkeven en Velden achter de Spinder" gaan lopen. We zouden tijdens deze tocht ruimschoots de aandacht nemen om de vele vogelsoorten te bewonderen. Of het nu het vroege tijdstip was, vogels kijk je nu eenmaal vroeg in de morgen, of dat het uitgerekend op Moederdag gepland was, weinig respons van de leden van Ken en Geniet. Slechts twee dames hadden zich op gegeven buiten de zeven leden van de vogelwerkgroep.

Wederom was het deze morgen slecht weer. Koud voor de tijd van het jaar, regenachtig bij vertrek maar buienradar gaf een droge periode aan en de harde wind speelde ook parten. Toch gingen we vol goede moed op pad. Bij aankomst in het gebied regende het nog volop dus even tien minuten gewacht en ja hoor het werd droog dus op pad.

Huis ter Heide.

Dit prachtige natuurgebied met heide en vennen, kruidenrijke akkers, gevarieerde bossen en een voormalig jachthuis is een paradijs voor rustzoekers. Heel vroeger bestond dit landgoed aan de noordelijke stadsrand van Tilburg uit heidevelden, in de volksmond 'woeste gronden' genoemd. Natuurmonumenten hebben in het zuidelijke deel de voormalige landbouwgronden omgevormd tot een nat heide- en vennengebied. Tussen 1992 en 2010 is het Leikeven hersteld en zijn er vijftientig nieuwe vennen gegraven. Van de landbouwgrond is de bovenste voedselrijke laag grotendeels afgegraven. Op de nieuwe voedselarme bodem ontkiemen de zeldzame klokjesgentiaan en zonnedaauw massaal.

Via de gele route maakten we een wandeling langs een aantal nieuwe vennen. Gelijk bij aanvang van de tocht hoorden we de tuinfluiter al volop zingen gevolgd door de winterkoning, vinken en merels. We namen een kijkje op een flinke verhoging met een bankje waar regelmatig door werkgroepen uit de omgeving vogels worden geteld, "vogeltelpost Huis ter Heide Oost".

Vanaf deze plaats heb je een uitstekend uitzicht over de vennen en velden. Hier zagen we o.a. grauwe ganzen, grote Canadese gans, hoorden we in het struikgewas de spotvogel zingen en in de bosrand een fazant en een koekoek roepen. Onderweg op de Baan achter de Plakken zagen we op een

berg zwarte grond nog een tapuit zitten en aan de rechterkant van deze weg diverse roodborsttapuiten, putters, kneuen (heel toepasselijk vandaag na het Eurovisie Songfestival, maar de wetenschappelijke naam van deze vogel is Common Linnet) en grasmussen. In de bosrand zagen we ook een drietal reeën grazen.

De harde wind speelde flink parten want als we al een vogel

zagen vliegen was die zo snel voorbij dat we hem niet konden determineren en door het windgeruis waren ook de vogelgeluiden slecht te horen. Boven de Spider zagen we een grote groep meeuwen vliegen met ook wel een aantal grotere vogels. Bij nadere bestudering bleken het een tiental ooievaars te zijn. Toen we eenmaal linksaf langs een bomenrij met laag struweel liepen was het gelijk een stuk aangenamer en kwam zelfs de zon nog door. Ook hier terwijl we tussen de twee vennen liepen zagen we aan de bosrand wederom een drietal reeën grazen.

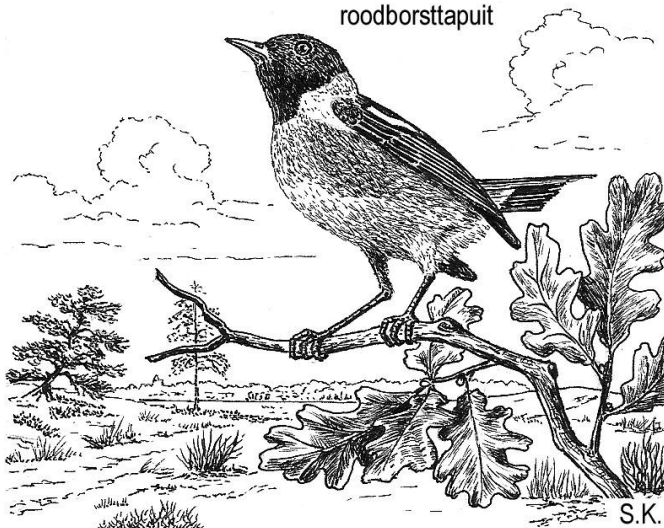
Aan vogels hoorden we hier, tjiftjaf, fitis, zwartkop en op de vennen zagen we een grote groep kleine mantelmeeuwen, nijlganzen, scholekster, meerkoeten, grote Canadese gans, wilde eend en kuifeendjes.

Bij de oude uitzichttoren, waar je uitkijkt over het Leikeven hebben we onze koffiepauze gehouden.

Toen we onze tocht vervolgden zagen we aan de linkerkant van de weg in een oude berkenboom dat een specht zijn nieuwe nest aan het uithakken was geweest. Onderweg naar het uitkijkpunt bij het Plakkeven hoorden we nog vinken, roodborst, gaai en het deuntje van de boomkruiper. Op het Plakkeven zelf was er weinig te zien maar aan het einde van deze pad wanneer je uitkijkt over de weide hadden we een uitstekend beeld van een tweetal putters die op de draad zaten en een viertal boomleeuweriken. Terwijl we op Galgeneindsestraat liepen keken we eens achterom en zagen een donkere hemel naderen, even op de smartphone buienalarm geraadpleegd en die gaf een bui aan binnen een kwartier dus hebben we er maar de pas in gezet om droog de wagens te bereiken. Onderweg hadden we nog een mooi uitzicht op een

mannetje
roodborst-
tapuit,
hebben we
nog gier-
zwaluwen
en huis-
zwaluwen
over zien
vliegen en
zijn we
droog bij
de auto's
aangeko-
men. Een-
maal bij de
auto begon het flink te regenen.

roodborsttapuit

Op deze zondagmorgen zijn we in ieder geval goed uitge-
waaid en hebben we ook nog een mooi aantal vogels waarge-
nomen en voor een waarneming geldt dat je ze niet altijd hoeft
te zien maar dat je ze wel kunt horen en dat is ook een genot.
Eenieder weer bedankt voor zijn inbreng en tot een volgend
keer, hopelijk onder goede weersomstandigheden

Leo Reijnierse, coördinator VWG Ken en Geniet